

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка,
планування та управління бізнесом»
на тему: «Економічне обґрунтування стратегії інноваційного розвитку
підприємства (на прикладі ДП «Ізмаїльський морський торговельний
порт»)»

Виконавець:

студентка ФЕУП

Єфременко Аліна Андріївна

_____ (підпис)

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Янковий Володимир Олександрович

_____ (підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Поняття стратегії розвитку підприємства, її сутність та концепції	6
1.2. Основні етапи та особливості декомпонування стратегії розвитку підприємства	14
1.3. Інноваційна стратегія як інструмент управління сталим розвитком сучасного підприємства	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ»	27
2.1. Аналіз господарської діяльності підприємства	27
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства	37
2.3. Обґрунтування доцільності впровадження інновацій на підприємствах портової галузі України	45
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЕКТУ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ НА ДЕРЖАВНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ «ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ МОРСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОРТ»	51
3.1. Розрахунок інвестиційних та операційних планів реалізації інноваційного проекту	51
3.2. Розрахунок показників ефективності інноваційно-інвестиційного проекту	64
3.3. Управління ризиками інноваційного проекту	69
ВИСНОВКИ	76
Список використаних джерел	79
Додатки	86

ВСТУП

Актуальність теми. Ратифікація Угоди про асоціацію з Європейським союзом зумовила стратегічних перетворень національної економіки як необхідної умови формування Україною статусу повноправного члена європейської економічної спільноти. Як наслідок, динамічні трансформації у сфері науково-технічних досягнень, транскордонної інтеграції, розширення внутрішніх ринків та активізації глобальної економічної кооперації впливають на діяльність вітчизняних підприємств, зумовлюючи необхідність проведення своєчасних та адекватних змін. За цих умов стратегічні зміни мають стати інструментом розвитку та ефективного функціонування підприємств.

Стратегічний характер змін означає, що вони пов'язані із довгостроковими радикальними перетвореннями і передбачають якісні зрушення на підприємстві через впровадження інноваційних технологій, продуктів, послуг, процесів, розширення комунікацій і застосування новітніх форм співробітництва. Оптимізацію постачання і дистрибуції. Створення віртуальних мереж для розширення міжнародних операцій та ринків тощо. Вибір типу об'єктів змін визначається потенціалом проведення стратегічних змін, що представляє сукупність можливостей для переходу від поточного стану підприємства до бажаного в майбутньому. У зв'язку з цим, загострюється необхідність розроблення нових підходів, принципів і технологій формування та оцінювання потенціалу стратегічних змін як визначальної передумови генерування бізнес-ідей, чіткої постановки цілей, розроблення та успішної реалізації стратегічних рішень щодо ефективного функціонування та інноваційного розвитку вітчизняних підприємств.

Теоретичні, методологічні та загально методичні питання становлення інноваційної політики країни та стратегії розвитку вітчизняних підприємств останнім часом цікавило багатьох вітчизняних науковців. Здебільшого дослідження проводили такі вчені, як Маркова В.Д., Мочалова Я.В., Каталько В.С., Ларина К.В., Сасенко М.Г., Довгань Л.Є., Сладкевич В. П., Осовська Г.В.,

Трачук А.В., Поршневі А.Г., Дудар Т.Г., Мітченко Г.В., Страшинська Л.В., Коростильова Л.О. та багато інших. Ці дослідники створили теоретичний базис стратегічного управління змінами, в рамках якого визначили певну етапність реалізації стратегічного інноваційного розвитку, виділили його види та встановили характеристики, створили відповідне методичне забезпечення та організаційний інструментарій управління цими процесами.

Віддаючи належне науковій і практичній значущості результатів досліджень вітчизняної та зарубіжної шкіл стратегічного управління змінами, слід зазначити, що сьогодні недостатньо уваги приділяється теоретико-методичному забезпеченню дослідження інноваційної стратегії, а саме підходам та методам її формування та оцінювання як об'єкту стратегічного управління розвитком підприємства. Актуальність, практична значущість і недостатня розробленість зазначених питань зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи магістра, мету та задачі дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи – проаналізувати та обґрунтувати вплив інноваційної політики та стратегії на розвиток підприємства та запропонувати шляхи ефективного управління розвитком підприємства.

Мета даної кваліфікаційної роботи магістра реалізується через конкретні **завдання**:

- узагальнити отриману інформацію за результатами прикладних досліджень проблеми стратегічного розвитку;
- проаналізувати складові та основні етапи стратегії інноваційного розвитку підприємства;
- дослідити проблеми розвитку портової галузі та зокрема досліджуваного підприємства;
- визначити основні витрати на впровадження інноваційного проекту;
- обґрунтувати доцільність впровадження інноваційного проекту;
- оцінити можливі ризики інноваційного проекту та їх вплив на діяльність підприємства;
- розробити систему заходів для мінімізації ризиків.

Об'єкт дослідження – процес обґрунтування стратегії інноваційного розвитку підприємства в галузі надання послуг морськими портами.

Предмет дослідження – економічне обґрунтування стратегії розвитку підприємства портової галузі шляхом впровадження на ньому інноваційного проекту.

Методи дослідження – при розкритті сутності стратегії інноваційного розвитку було використано загальнонаукові методи дослідження, такі як аналогія, індукція та дедукція, а також формалізація; при виявленні основних проблем галузі, в якій веде свою господарську діяльність досліджуване підприємство було використано метод аналізу та синтезу; для аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства були використані наступні економіко-математичні методи: системно-структурного аналізу, економіко-статистичного аналізу (табличний, групування, класифікації); для оцінки ризиків інноваційно-інвестиційного проекту були використані методи експертної діагностики, а саме: порівняння, оцінювання, та інші.

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації та монографічні видання українських і зарубіжних учених, нормативно-законодавчі акти України й інших країн, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, агентств, дані звітності підприємств, організацій і установ та ін.

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення кваліфікаційної роботи оприлюднені у тезах «Інноваційна стратегія як інструмент управління сталим розвитком сучасного підприємства» (V Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток економіки та планування бізнесу в сучасних умовах: проблеми та шляхи вирішення», м. Одеса, 14-15 вересня 2017 р.). Основні результати досліджень у кваліфікаційній роботі знайшли відображення у статті «Стратегічні аспекти управління інноваційною діяльністю українських підприємств» (Науковий Вісник ОНЕУ. – 2017. – Вип. № 7-8 (249-250). – с. 53-64.).

ВИСНОВКИ

1. У даній кваліфікаційній роботі була висвітлена проблема стратегічного розвитку підприємств України у розрізі впровадження інновацій та проаналізовано можливість інноваційного розвитку державного підприємства «Ізмаїльський морський торговельний порт» шляхом впровадження проекту БПЛА «Стрепет-С». Було запропоновано придбання безпілотного літаючого апарату та побудування для нього злітно-посадкового майданчику для автономної підзарядки.

2. Аналіз господарської діяльності підприємства показав, що існує тенденція до зростання та розвитку ДП «ІЗМ МТП». Так виручка від реалізації продукції (послуг) у 2016 році порівняно із 2014 роком виросла на 548870,4 тис. грн. або на 217,6%. Проявляється тенденція росту валового прибутку у 2016 році порівняно із базовим 2014 роком на 116730 тис. грн. або на 240,6%. Фінансовий результат від операційної збільшився у 2016 році порівняно із базовим роком на 93444 тис. грн. або на 253,2%. При цьому зріс фінансовий результат від звичайної діяльності на 94218 тис. грн. або на 255,3% за рахунок росту інших (неопераційних) доходів підприємства. Відповідно до вищезазначеної позитивної тенденції росту показників фінансово-господарської діяльності підприємства помітно зростання чистого прибутку підприємства на 75275 тис. грн. або на 247,5%.

3. При аналізі прибутковості підприємства було виявлено, що його діяльність є рентабельною. Ми бачимо зростання показнику рентабельності активів у 2016 році на 12 в.п. порівняно із 2014 роком. Це свідчить, що на 1 грн. вкладених коштів в активи підприємства приходиться вже не 0,07 грн. прибутку, а 0,19 грн. При цьому зростає й показник рентабельності власного капіталу з 9,25% у 2014 році до 25,25% або на 16,34 в.п. Це означає що 1 грн. власного капіталу підприємства приносила у 2016 році майже 0,26 грн прибутку. Майже не змінилось значення показнику рентабельності продажу у 2016 році порівняно із базовим роком та приріст склав лише 1,14 в.п. Це свідчить про те, що на

покриття комерційних та управлінських витрат з 1 грн., що було отримано при реалізації послуг підприємства, уходить 0,13 грн. прибутку. Така ж ситуація склалася із показником рентабельності діяльності підприємства. Так в 2016 році порівняно із 2014 роком цей показник виріс лише на 1,67 в.п.

4. Аналіз фінансової стійкості та ліквідності підприємства є також задовільним, що свідчить про можливість підприємства вчасно розраховуватись по боргам. Умовою й гарантією виживання й розвитку будь-якого підприємства, як бізнес-процесу, є його фінансова стабільність. ДП «ІЗМ МТП» в стані «витримати» несподівані зміни ринкової кон'юнктури, і не опинитися на краю банкрутства. Більш того, чим вище його стабільність, тим більше переваг перед іншими підприємствами того ж сектора економіки в одержанні кредитів і залученні інвестицій.

5. Сформувавши початкові витрати на запровадження проекту у розмірі приблизно 410 тис. грн, було активізовано пошук коштів для його фінансування. Фінансування бюджету проекту планується здійснювати за рахунок власних коштів підприємства. Це обумовлено наявністю у підприємства вільних грошових коштів на поточному рахунку станом на 30 вересня 2017 року у розмірі 89 754,0 тис. грн.

6. Було обґрунтовано та розраховано майбутню економію від впровадження проекту. Так, завдяки впровадженню проекту планується загальна економія по підрозділу «загін охорони морського порту» у розмірі 15% або 635210,76 грн. Що стосується економії на витратах заходів цивільного захисту, то у проектній частині заплановано зменшення статті «виконання робіт протипожежного призначення» на 5% або на 30650 тис. грн. Загальна економія від впровадження проекту знаходиться за формулою та складатиме 665860,7 грн. на рік. На основі цих даних, а також сформованих витрат, було розраховано показники ефективності діяльності новоствореної компанії.

7. Розрахунок показників ефективності показав, що проект впровадження на ДП «ІЗМ МТП» безпілотника «Стрепет-С» є прийнятним, тому що виконуються наступні умови: чиста приведена вартість проекту склала 681403

грн, що відповідає умові $NPV > 0$; індекс прибутковості склав 2,8 або 180%, що відповідає умові $PI > 1$; модифікована внутрішня норма прибутковості склала 51,57%, що відповідає умові $IRR > СВК$; дисконтований період окупності проекту склав 15 місяців або 1,25 років, що менше граничного строку експлуатації безпілотного літаючого апарату.

8. На основі проведеного аналізу ризиків інноваційного проекту можна зробити висновок, що двома найбільш ризикованими ситуаціями є виробничо-технологічний ризик та операційний ризик, пов'язаний з відступом від цілей проекту і неможливістю підтримання управління проектом. Для цих двох ризикових сценаріїв розвитку подій коефіцієнт варіації виявився найбільшим і склав відповідно 0,13 і 0,11. За даними розрахунків точка беззбитковості для проекту склала 35850,97 грн. При цьому індекс безпеки проекту склав 0,946 – це крайня межа того, на скільки може зменшитися запланований обсяг виробництва зі збереженням беззбитковості проекту.

Отже, за результатами аналізу всіх аспектів впровадження інноваційного проекту безпілотного літаючого апарату «Стрепет-С» для моніторингу стану території державного підприємства «Ізмаїльський морський торговельний порт» можна сказати, що цей проект є прийнятним до виконання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В. Менеджмент: прийняття рішень і ризик / В. Андрійчук, Л. Бауер. – К.:КНЕУ, 2015. – 314 с.
2. Андрушків Б.М. Маркова В.Д. Сладкевич В.П. Інноваційна діяльність підприємств та організацій як метод стабілізації економіки регіонів України // Вісник економічної науки України – №2/2015 – 209 с.
3. Балджи М. Д. Ризики на стадії самоорганізації сучасних економічних систем / М. Д. Балджи // Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2014. – № 8. - С. 31-40.
4. Беловол С. Світовий досвід правового регулювання використання безпілотників / С. Беловол – 2016. – с. 2-7.
5. Богатирьов А.М. Структура стратегічного набору підприємства / А. М. Богатирьов, К. М. Столярська // Стратегія економічного розвитку України. Спецвипуск. — 2016. — №28. — С. 49—55.
6. Боярко І. М. Інвестиційний аналіз: Навч. посіб. / І. М. Боярко, Л. Л. Гриценко — К.: Центр учбової літератури, 2013. — 400 с.
7. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент. Навчальний посібник / В.О. Василенко, В.Г. Шматько. – К.: ЦУЛ, Фенікс, 2003. – 440 с.
8. Виханский О.С. Стратегічне управління: Підручник. 2-е видання, перероб. і додат. - М.: Гардарики, 2013. - 296 с.
9. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання: Навч. посібник. / В.Г. Герасимчук – К.: КНЕУ, 2014. – 360 с.
10. Глобальный индекс инноваций [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gtmarket.ru/ratings/global-innovation-index/info>
11. Готов В., Церклевич А. Аналіз і перспективи аерознімання з безпілотного літального апарата // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Сер.: Сучасні досягнення геодезичної науки та

виробництва. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка". – 2014. – Вип. I (27). – С. 131-136.

12. Гордієнко П.Л., Дідковська Л.Г., Яшкіна Н.В. Стратегічний аналіз: Навч. посіб. - 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Алерта, 2014. – 478с.

13. Гринев В.Ф. Инновационный менеджмент: Учеб. пособие. – 2-е изд., стереотип. / В.Ф. Гринев. – К.: МАУП, 2015. – 152 с.

14. Гринчуцький В. І. В. Економіка підприємства: Навчальний посібник. / Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.

15. Гринько Т.В. Основы управления адаптивным инновационным развитием предприятия // Проблемы экономики. – 2016. – Вып. № 3. – с. 35-49.

16. Гурник А.В. Застосування інтелектуальної сенсорної техніки для моніторингу та пошуково-рятувальних робіт / А.В. Гурник, С.В. Валуйський // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. – 2013. – Вып. 46. – 236 с.

17. Дудар Т.Г., Довгань Л.Є., Старшинська Л.В. Науково-методичне забезпечення діяльності промислових підприємств в умовах нестабільного середовища: моногр. – К.: НТУУ«КПІ», 2011. –380 с.

18. Єфремов О.С. Взаємозв'язок основних елементів стратегії інноваційного розвитку підприємства / О.С. Єфремов // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – № 1. – С. 228–233.

19. Захарченко В.І., Корсікова Н.М., Меркулов М.М. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 448 с.

20. Захарченков А.С. Проблемы инновационного развития промышленных предприятий в Украине и формирование стратегий инновационных преобразований // БизБизнес Информ. – 2015. – Вып. № 4. – с. 53-60.

21. Інноваційне підприємництво: учебник для вузов / под ред. В. Я. Горфинкеля, Т. Г. Попадюк. — М. : Издательство Юрайт, 2013. — 523 с. — Серия : Бакалавр. Углубленный курс.
22. Исследование INSEAD: Глобальный индекс инноваций 2016 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/news/2013/07/01/6051>
23. Івченко І.Ю. Економічні ризики: навч.посіб. / І.Ю. Івченко. – К.: ЦНЛ, 2012. – 304 с.
24. Как при помощи беспилотных устройств бизнес может достичь новых высот? «Нам сверху видно все» Отчет PwC о коммерческом применении беспилотных летательных аппаратов в мире Май 2016 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.pwc.kz/>
25. Карпов В. А. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник / В. А. Карпов, В. Р. Кучеренко, А. В. Андрейченко, С. А. Горбаченко, Р. В. Грінченко. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – 345 с.
26. Карпунцов М.В. Ризикостійкість підприємства / М.В. Карпунцов // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – №3. – С. 71-75
27. Кіндрацька Г.І. Осовська Г.В. Стратегічний менеджмент: Навч. посіб. – К.: Знання, 2015. – 366с.
28. Клименко С. М. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: навч. посіб. / С. М. Клименко, О. С. Дуброва. — К. : КНЕУ, 2012. — 252 с.
29. Ковалев В.В. Управление денежными потоками, прибылью и рентабельностью // Учебно-практическое пособие / Москва: Проспект, 2014. - 336 с
30. Коростильова Л.О. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства // Ефективна економіка. – 2015. – № 12. – с. 19-25.
31. Котлубай О. М. Портовий комплекс України: проблеми і перспективи розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.2000.ua/v-nomere/derzhava/resursy/portovij-kompleks-ukraini-b3-1-b4_1440057128.htm

32. Котлубай О. М. Приватизация в портовом комплексе по-украински / О. М. Котлубай // Газета 2000. –2015. – 30. X.
33. Кривов'язюк І. В. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. / І. В. Кривов'язюк. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 374 с.
34. Л. В. Донцова, НА. Никифорова. Анализ финансовой отчетности: учебник. — 4-е изд., перераб. и доп. — М.: Издательство «Дело и Сервис», 2014. — 368 с.
35. Лаврівський М.З. використання безпілотних літальних апаратів для моніторингу надзвичайних ситуацій у лісовій місцевості // Науковий вісник НЛТУ України. – 2015. – Вип. 25.8. – с. 353-359
36. Латишева О.В. Аналіз стану економічної складової сталого розвитку промислових підприємств України. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності № 14 (2016) - 95-103 с.
37. Мартиненко М.М., Ігнат'єва І.А. Стратегічний менеджмент: Підручник. – К.: Каравела, 2013. – 320с.
38. Менюк Ю.В., Саєнко В.Ю. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. // Сучасні проблеми економіки:нові погляди науковців. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 24-25 лютого 2015 року): У 2-х частинах. – Дніпропетровськ.: НО Перспектива, 2015. – Частина 1.– С.104.
39. Механізм управління ризиками промислового підприємства/ Ю. В. Тюленєва, П. В. Круш, О. А. Гавриш, Т. Р. Антошко; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. техн. ун-т України||Київ. політехн. ін-т. – К.: НТУУ КПІ, 2014. – 230 с.
40. Минцберг Г. Школы стратегий. Стратегическое сафари: экскурсия по дебрям стратегий менеджмента / Г. Минцберг, Б. Альстрэнд, Дж. Лэмпел – СПб.: Питер, 2012. – 336 с. – с. 308
41. Мітченко Г.В. Стратегічне управління: Навчальний посібник. - Дніпропетровськ.: Вид-во ДУЕП, 2014. - 332 с.

42. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку: Монографія / А.П. Наливайко. — К.: КНЕУ, 2013. — 227 с.

43. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. // Статистичний збірник. Державна служба статистики України. — Київ: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України». — 2016 . — 587 с.

44. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

45. Офіційний сайт Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.khai.edu/>

46. Павлова В.А. Активізація інноваційної діяльності підприємства за рахунок пошуку нових джерел фінансування // Сучасні концепції, передумови та перспективи розвитку підприємств України: колективна монографія / В.А. Павлова, В.В. Татарінов. — Харків: Видавництво ЛАНДОН-XXI, 2015. — 344 с.

47. Павлова В.А. Інноваційний розвиток підприємства: організація, оцінка потенціалу, ефективність: монографія / В.А. Павлова, Я.В. Мочалова, К.В. Ларіна. — Дніпропетровськ: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля, 2015. — 200 с.

48. Подцерковний О. П. Правове закріплення стратегії розвитку морегосподарського комплексу в Україні / О. П. Подцерковний // Нормативні, управлінські та міжнародні аспекти розвитку економіки та права: матеріали І наук.-практ. конф., 2 верес. 2014 р., м. Одеса / Громад. орг. «Всеукр. центр екон. права». — Одеса: Юридична література, 2014. — 103 с.

49. Покропивний С.Ф. Бізнес-план : технологія розробки та обґрунтування: навчальний посібник / С. Ф. Покропивний, С. М. Соболев, Г. О. Швиданенко, О. Г. Дерев'янка. — К: КНЕУ, 2014. — 379 с.

50. Пріоритети державної морської політики у сфері функціонування та розвитку морегосподарського комплексу України. Аналітична доповідь [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/2359/>

51. Про схвалення Стратегії розвитку морських портів України на період до 2038 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 548-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/548-2013-%D1%80>

52. Продіус І.П. Удосконалення управління інноваційною діяльністю на промислових підприємствах / І.П. Продіус, В.С. Каталько // Труды Одесского политехнического университета. – 2015. – Вып. 1 (27). – С. 273-277.

53. Результаты конференции «Индустрия беспилотных авиационных систем». Электронный ресурс. Режим доступу: http://www.helirussia.ru/ru/dlya_smi/press_relizyi/2016/05/31/uas_conference_results/339

54. Рейтинг развития инноваций в странах мира [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gtmarket.ru/ratings/global-innovation-index>

55. Саєнко М.Г. Основні підходи щодо визначення сутності та джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств України// Вісник соціально-економічних досліджень. – 2015. – Вип. 4 (47). – с. 36-41.

56. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємства: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2015. – 460 с.

57. Сментина Н. В. Індикатори вимірювання результативності впровадження стратегічних заходів / Н. В. Сментина // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – Випуск 10. - Частина 4. – С. 21-24.

58. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів від 17 червня 2010 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua>

59. Теодорович Н. Н. Способы обнаружения и борьбы с малогабаритными беспилотными летательными аппаратами / Н. Н. Теодорович, С. М. Строганова, П. С. Абрамов // Интернет-журнал «НАУКОВЕДЕНИЕ». – 2017. – № 9. – С. 2–7.

60. Томпсон А. А., Стрикленд А. Дж. Стратегический менеджмент: Искусство разработки и реализации стратегии: Учебник для вузов / Пер. с англ. — М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 2015. — 576 с.

61. Трачук А.В. Оцінка поточної стратегії як важливий етап управління підприємством / А.В. Трачук // Стратегія економічного розвитку України. Спецвипуск. — 2016. — №28. — С. 85—91.

62. Украинским портам нужно 25 млрд грн инвестиций [Електронний ресурс]. — Режим доступа: <http://economics.unian.net/transport/754756-ukrainskim-portamnujno-25-mlrd-grn-investitsiy.html>

63. Федоренко В. Г. Стратегія інноваційного розвитку сучасного підприємства: моногр. / за ред. В. Г. Федоренка, Т. Є. Воронкової — К.: ТОВ «ДКС центр», 2014. — 338 с.

64. Федулова Л. І. Управління інноваційним розвитком підприємства: монографія / За заг. ред. В. Г. Федоренка, Л. І. Федулової. - К.: ТОВ «ДКС центр», 2014. - 346 с.

65. Харченко О.В. Розвідувальні безпілотні авіаційні комплекси у єдиній системі повітряного спостереження в Україні / О.В. Харченко, С.О. Богославець // Збірник наукових праць державного науково-дослідного ін-ту авіації. — 2013. — Вип. 16. — С. 6-12.

66. Хомич Л. Розвиток морських портів у контексті розширення транспортно-розподільчого та транзитного потенціалу України / Л. Хомич [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/book/Odesfilya/st_hom.htm

67. Чумак Л. Ф. Поршневу А.Г. Інноваційна діяльність підприємства в сучасних умовах // Бізнес Інформ. — 2012. — № 12. — С. 209 - 212.

68. Шило В.П., Верхоглядова Н.І. та ін. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства: Навчальний посібник — К.: Кондор, 2014 р. - 240 с.